

**PALAUTUNEIDEN HAUTOJEN UUDELEENKÄYTÖN
SUUNNITTELU**

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö
Lepaa, Maisemasuunnittelun koulutusohjelma

Syksy, 2017

Noora Löf

Maisemasuunnittelun koulutusohjelma
Lepaa

Tekijä	Noora Löf	Vuosi 2017
Työn nimi	Palautuneiden hautojen uudelleenkäytön suunnittelu	
Työn ohjaaja/t	Heikki Peltoniemi	

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö on tehty Espoon seurakuntayhtymälle ja se käsittelee seurakunnalle palautuneiden hautojen uudelleenkäytön suunnittelua. Espoon seurakuntayhtymään kuuluu viisi eri hautausmaata ja tämä opinnäytetyö keskittyy Kirkon hautausmaan alueeseen osittain myös siksi, että se on kulttuurihistoriallisesti merkityksellinen hautausmaa. Tätä opinnäytetyötä rajaavat hautaustoimen ohjesäännöt ja Kirkon hautausmaan käyttösuunnitelma, joiden sääntökokoelmien lomassa on täytynyt tehdä ratkaisuja palautuneiden hautojen uudelleenkäytön suunnittelussa.

Hautojen uudelleenkäytön suunnittelun tavoitteena on hautojen passiivisen kapasiteetin hyödyntäminen ja historiallisen ilmeen säilyttäminen hautausmaalla. Vuosien saatossa tila hautausmaalla on vähentynyt ja vähenee entisestään haudauksien tarpeen kasvaessa. Hautausmaan laajentaminen on kallista, joten olisi hyvä, että hautausmaan jo olemassa olevaa tilaa pystyttäisiin hyödyntämään mahdollisimman tehokkaasti. Palautuneita hautoja on nykyään runsaasti. Suurin osa näistä haudoista on jo niin vanhoja, ettei haudanhaltijoita enää ole olemassa ja osa haudoista on palautunut seurakunnalle hoitamattomuuden vuoksi kuulutuksen myötä.

Tässä opinnäytetyössä on keskitytty suunnittelemaan tuhkan sirottelualueita, uusien puiden paikkoja, levähdyspaikkoja sekä valaistusta. Joukkoon mahtui myös yksi muistelualue vesistöille haudattujen muistoksi sekä kaksi vanhaa kunnostettavaa hautausmaata, jotka ovat historiallisesti merkittäviä.

Avainsanat Hautausmaa, palautunut hautausmaa, hautojen uudelleen käyttö

Sivut 44 sivua, joista liitteitä 17 sivua

Landscape design
Lepaa

Author	Noora Löf	Year 2017
Subject	Planning of the reuse of returned graves	
Supervisors	Heikki Peltoniemi	

ABSTRACT

This thesis is done to the Parish Union of Espoo and deals with the planning of the reuse of graves returned to the parish. The Espoo Parish Union consists of five different cemeteries and this thesis focuses on the cemetery area of the Church, mostly because it is a cultural-historical cemetery. This thesis is defined by the charter regulations and the cemetery development plan of the Church, whose collection of rules had to be considered when making solutions to the reuse of returned graves.

The purpose of planning the reuse of the graves is to utilize the passive capacity of the graves and to preserve the historic look at the cemetery. Over the years, the free space of the cemetery has decreased and is decreasing further as burial needs increase. The expansion of the cemetery is expensive, so it would be good if the existing space of the cemetery could be utilized as efficiently as possible. There are plenty of recovered graves nowadays. Most of these graves are so old that the owners no longer exist and some of the graves have returned to the parish via the announcement because of the lack of maintenance.

This thesis focuses on designing scattering areas for the ashes, new places for trees, resting areas and lighting. There was also one memorial area for the ones that are buried at the waters and two old refurbished graves, which are historically significant.

Keywords Graveyard, returned grave, reuse of graves

Pages 44 pages including appendices 17 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	HAUTAUSMAA TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ.....	2
2.1	Kirkon hautausmaan historiaa	2
2.2	Hautausmaa viheralueena	3
2.2.1	Kasvillisuus.....	5
2.2.2	Haudat	5
2.2.3	Muistomerkit	5
2.3	Hautaustavat	6
2.3.1	Arkkuhautaus.....	6
2.3.2	Urnahautaus	7
2.3.3	Tuhkan hautaus muualle kuin hautausmaalle	8
2.4	Muistelualueet	8
2.5	Palautuneet haudat.....	9
3	PALAUTUNEIDEN HAUTOJEN UUDELLEENKÄYTÖN SUUNNITTELU	10
3.1	Alueen raja.....	10
3.2	Lähtökohdat suunnitteluun.....	11
3.3	Suunnittelun vaiheet.....	11
3.4	Suunnitelmat	13
3.4.1	Muistolehto	13
3.4.2	Vesistöille haudattujen muistelupaikka	17
3.4.3	Puiden paikat.....	19
3.4.4	Levähdyspaikat	21
3.4.5	Valaisimen paikka	23
3.4.6	Kunnostettavat hautapaikat.....	24
4	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	26
	LÄHTEET	27

Liitteet

Liite 1	Yleissuunnitelma osasto N, hauta 76
Liite 2	Yleissuunnitelma osasto I, hauta 126
Liite 3	Yleissuunnitelma osasto T, hauta 84
Liite 4	Yleissuunnitelma osasto I, hauta 33
Liite 5	Yleissuunnitelma osasto O, hauta 104
Liite 6	Yleissuunnitelma osasto T, hauta 76
Liite 7	Yleissuunnitelma osasto P, hauta 77
Liite 8	Yleissuunnitelma osasto P, hauta 2
Liite 9	Yleissuunnitelma osasto H, hauta 85
Liite 10	Yleissuunnitelma osasto K, hauta 27
Liite 11	Yleissuunnitelma osasto I, hauta 132

Liite 12	Yleissuunnitelma osasto S, hauta 32
Liite 13	Yleissuunnitelma osasto L, haudat 43 ja 44
Liite 14	Yleissuunnitelma osasto O, haudat 11 ja 12
Liite 15	Yleissuunnitelma osasto H, hauta 26
Liite 16	Yleissuunnitelma osasto M, haudat 1 ja 2
Liite 17	Yleissuunnitelma osasto R, hauta 34

1 JOHDANTO

Tämä työ johdattelee sinut palautuneiden hautojen uudelleen käytön suunnitteluun ja rajautuu Kirkon hautausmaalle, joka sijaitsee aivan Espoon keskustan tuntumassa. Keskiaikainen kivikirkko on kulttuurihistoriallisesti arvokas sitä ympäröivä hautausmaa mukaan lukien.

Palautuneiden hautojen suunnittelulle koetaan suurta tarvetta, sillä hautausmaat alkavat täyttymään ja hautauksien tarve kasvaa entisestään. Hautausmaita on vuosien mittaan laajennettu, mutta koska se on kallista ja kaupunkirakennetta kuormittavaa, ei sitä ole syytä tehdä, kuin vasta jos muita vaihtoehtoja ei löydy. Hautausmailla olevat seurakunnalle palautuneet haudat ovat oiva keino käyttää hyödyksi jo olemassa olevaa hautauskapasiteettia. Nämä palautuneet haudat ovat hautoja, jotka ovat siis olleet jonkun toisen haltijan hallinnassa, mutta sittemmin palautunut seurakunnalle syystä tai toisesta.

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä esitellään 17 eri palautunutta hautausta, joihin on tehty jokaiseen oma yleissuunnitelma. Suunnittelualue sijoittuu aivan kirkon ympärille osastoille H-T, jotka ovat kulttuurihistoriallisesti merkittäviä osastoja ja keskeisellä paikalla sijaintinsa vuoksi. Suunniteltaessa mietittiin Kirkon hautausmaan tarpeita ja palautuneiden hautojen mahdollisuuksia erilaisille toiminnoille. Tutkittaessa osastoja ja niiden palautuneita hautoja kävi ilmi, että kirkon pohjoispuolella ja itäsvuorilla olisi oiva paikka muistolehtomaiselle alueelle, koska niillä osastoilla sijaisi monia potentiaalisia vaihtoehtoja tuhkan sirottelualueelle. Sirottelualueiden paikkoihin vaikutti myös niiden sijainti tien vieressä, jotta niihin olisi mahdollisimman helppo kulkea. Penkkien paikkoja mietittiin niin, että niitä olisi mahdollisimman monissa paikoissa ympäri aluetta. Tarve koettiin penkeille suureksi, sillä kirkon ympäristössä niitä ei montaa ole nykyään ja suurin osa hautausmaalla kävijöistä on jo iäkkäitä. Puustoa alettiin kartoittamaan siten, että mietittiin missä olisi eniten tilaa ja tarvetta uudelle puustolle. Valaistuksen suunnitteleminen koettiin hyvänä lisänä, sillä kirkon ympärillä on melko niukasti valaistusta ja puita valaisemalla saataisiin lisää tunnelmaa ja turvallisuuden tuntua. Lisäksi suunniteltiin muistelupaikka vesistöille haudatuille, koska sille on koettu jo olevan kysyntää. Mukaan mahtui myös kaksi kunnostettavaa seurakunnalle palautunutta hautausaluetta, jotka kunnostamalla saataisiin Kirkon hautausmaan kulttuurihistoria säilymään myös seuraaville sukupolville.

2 HAUTAUSMAA TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ

Kuva 1. Espoon tuomiokirkko (Löf 2016).

2.1 Kirkon hautausmaan historiaa

Espoon Tuomiokirkko on keskiaikainen kivikirkko Espoon joen varrella. Se on valmistunut 1480-luvun lopulla. (Kaistila 2015, 10.) Espoon Tuomiokirkkoa ympäröi Kirkon hautausmaa, joka on vanhin Espoon hautausmaista. Hautausmaata on laajennettu viisi kertaa ja kokonaispinta-alaltaan se on nykyään noin 11 hehtaaria. (Espoon seurakunnat 2017.)

Vuonna 1765 alettiin noudattamaan määräystä, että vainajia saa haudata vain niille tarkoitettuihin holveihin. Ennen tätä Turun tuomiokapitulin määräystä vainajia haudattiin Espoon kirkon lattian alle. Alkujaan kirkkoon hautaamisesta perittiin korkea maksu kirkonkassaan, johon kaikilla ei ollut varaa ja vaihtoehtona olikin hautaus kirkkomaalle, joka oli huomattavasti halvempaa. Köyhät ihmiset haudattiin kuitenkin ilmaiseksi. Kirkon tulot alkoivat kasvaa huomasti sen jälkeen, kun kirkon lattian alusen sijaan alettiin vainajia hautaamaan holveihin. Joillakin taloilla saattoi olla oma hautapaikka ja tilaa holville omalla maallaan. Ulkopaikkakuntalaisilta perittiin maksu kaksinkertaisena ja näin Kirkon tulot vain kasvoivat ja muutamassa vuodessa holvitilat tulivat varatuiksi. Vielä noin 10 vuotta Turun tuomiokapitulin päätöksen jälkeen kirkkoon haudattiin vainajia. Hautausmaa oli jo siihen aikaan rajattu kiviäidalla kirkon eteläpuolelta. Tämän tarkoitus oli estää eläimiä pääsemästä haudoille ja kaivamaan sieltä pinnalle jääneitä luita. Kirkkoa ympäröivä kiviäitä saattoi monesti sortua, joten eläimillä oli täten helppo kulku hautausmaalle. Hautausmaalta löydetyille luille perustettiin luuhuone, johon kerätyt luut vietiin. (Espoon seurakunnat 2017.)

1700-luvulla hautausmaa alkoi käydä ahtaaksi, joten silloin siirryttiin käyttämään myös hautausmaan pohjoisosaa, joka valmistui 1800-luvun alku-puolella. Näihin aikoihin alettiin myös huomaamaan hautaholvien rapistuminen. Tämän johdosta pitäjänkokous ilmoitti tästä virallisessa lehdessä ja kehotti omaisia hoitamaan hautapaikat kuntoon tai muuten seurakunta ottaisi ne haltuunsa. Ja näin hautoja alkoi palautumaan seurakunnalle. Myös 1800-luvun loppu puolella hautausmaata laajennettiin vielä uudestaan nälkävuosien lisättyä kuolleisuutta. (Espoon seurakunnat 2017.)

Vielä 1800-luvun lopulla hautausmaalta puuttui selkeä kartta kunnes kirkonkokous valitsi komitean, joka pisti hautausmaan asiat järjestykseen. Tällöin alettiin merkitsemään karttaan rivihaudat sekä yksittäiset haudat. Näihin aikoihin omaiset alkoivat istuttaa haudoille kukkia ja puita sekä tuomaan muistomerkkejä. Tällöin alettiin myös periä maksua hautamuistomerkkien pystytyksestä. 1900-luvulla alettiin jälleen miettimään hautausmaan laajennusta, jolloin alettiin liittämään Pappilasta maata hautausmaalueeksi. Vuonna 1929 kirkkovaltuusto päätti, että mikäli hautaa ei ollut hoidettu kolmeen peräkkäiseen vuoteen, niin se siirtyi jälleen seurakunnan omistukseen. (Espoon seurakunnat 2017.)

Vuonna 1979 Kirkon hautausmaa hyväksyttiin viralliseksi nimeksi. Tällöin hautausmaahan kuului vanha kirkkotarha, uurnalehto ja uusi kirkkomaa. (Espoon seurakunnat 2017.)

2.2 Hautausmaa viheralueena

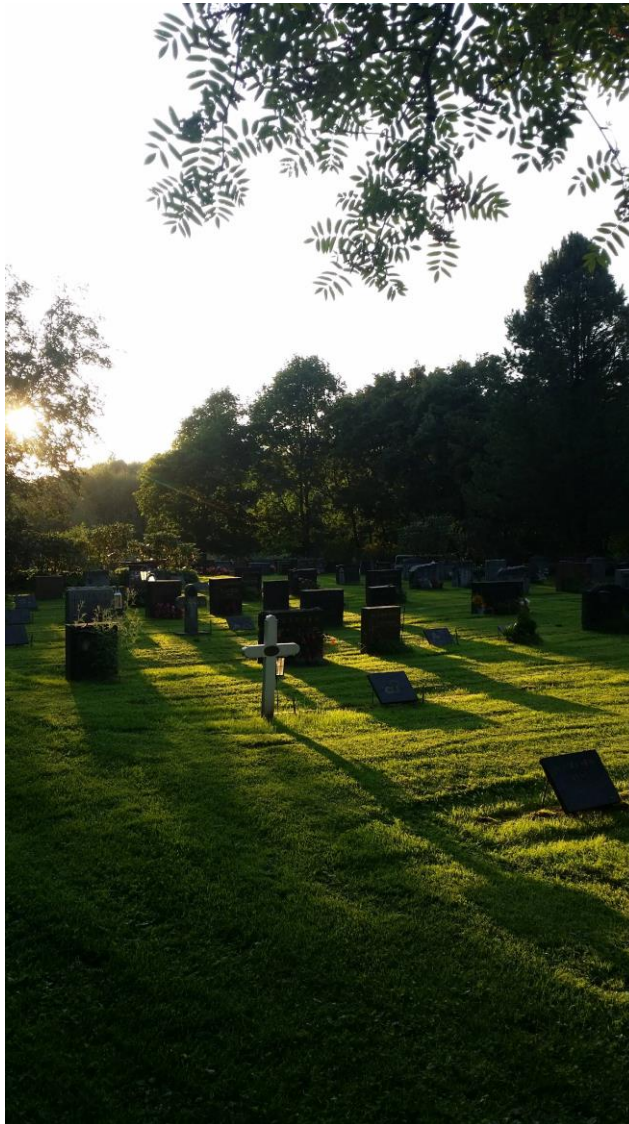
Hautausmaat toimittavat suurten viheralueiden virkaa. Ne palvelevat monia käyttäjiä eri toiminnoillaan. Ihmiset käyvät haudoilla muistamassa vainajia ja tulevat lopulta myös itse sinne haudatuiksi. Hautausmaat ovat hyvin hoidettuja ja historiallisesti arvokkaita viheralueita, jotka vetoavat ihmisiin (Kuva 2). Haudalla käyminen on myös tärkeä osaa surutyötä ja hautausmaa kauniina ja vehreänä ympäristönä tuo turvallisen mahdollisuuden tunteiden kohtaamiseen. (Hiltula ym. 2004, 222.)

Joillekin hautausmaa toimii virkistysreittinä, sillä monesti hautausmaa ei ulotu vain niin kutsutusti muurien sisäpuolelle, vaan hautausmaahan kuuluu myös sitä ympäröiviä puistomaisia alueita, joita monet käyttävät läpikulkureittinä esimerkiksi taitaessaan työmatkaa tai ulkoiluttaessaan koiraa. Hautausmaata ympäröivät ulkoalueet muistuttavat enemmän puistoa, koska niihin ei kuulu muistomerkkirivistöjä.

Hautausmaakaavaa ja hautausmaan käyttösuunnitelmaa noudatetaan hautausmaan käytössä. Hautaustoimen ohjesäännöstä ilmenee hautausmaakaavan ja käyttösuunnitelman sisältämät ehdot, jotka perustuvat Kirkkolain 17 lukuun 8 § ja Kirkkojärjestyksen 17 lukuun 6 §. Kirkkolain mukaan

hautausmaakaavan ja hautausmaan käyttösuunnitelman hyväksyy kirkkovaltuusto, josta ne sitten alistetaan tuomiokapitulin vahvistettaviksi. (Espoon seurakuntayhtymä 2013, 5.)

Hautausmaakaava on hautausmaan yleiskartta, josta ilmenee hautausmaan rajat, toimintojen sijoitukset, liikenteen järjestelyt ja hauta-alueiden jako. Hautausmaakaava laaditaan niin, että hautausmaaksi varattu alue tulee käytetyksi tarkoituksenmukaisesti. Hautausmaakaavan sanallinen selitys löytyy hautausmaan käyttösuunnitelmasta. Käyttösuunnitelma selvittää asioita, joita piirustuksista ei näe. Hautausmaan käytön rajoitukset ja hautaosastojen käyttöönoton järjestykset sekä tarkemmat tiedot hautauksista ilmenevät käyttösuunnitelmasta. (Espoon seurakuntayhtymä 2013, 5.)

Kuva 2. Kirkon hautausmaa auringon laskiessa (Löf 2017).

2.2.1 Kasvillisuus

Hautausmaan kasvillisuus on hyvin puistomaista. Vuosikymmeniä vanhat puut toimivat hautausmaan kattona ja ovat näin ollen yksi tärkeimmistä elementeistä hautausmaalla. Puulajeina on istutettuja havu- ja lehtipuita. Hautausmaan kasvilajisto on aika vanhaa ja perinteikästä, mikä luokin jollakin tavalla kotoisaa tunnetta. Toki uusiakin lajeja kokeillaan, mutta monet hautausmaat ovat varjoisia vanhan puustonsa takia, jonka vuoksi kasvilajit on syytä valita tarkkaan. Puu- ja pensasistutuksia täydennetään tarpeen vaatiessa (Espoon seurakuntayhtymä 1998, 2.) Suunniteltaessa hautausmaan kasvillisuutta ja täydennysistutuksia tulee huomioida Kirkon hautausmaan käyttösuunnitelma.

2.2.2 Haudat

Haudalla tarkoitetaan maa-aluetta, joka on varattu yhden tai useamman vainajan hautaamista varten. Haudalla on yksi tai useampi hautapaikka ja kullakin hautapaikalla voi olla yksi tai useampi hautasija päällekkäin. (Espoon seurakuntayhtymä 2013, 5.)

Hauta koetaan pyhänä asiana ja sitä tuleekin kunnioittaa erityisen tarkasti. Hautausmaalla tulee kävellä siihen tarkoitetuilla teillä ja käytävillä eikä oikaista hautarivistöjen halki. Hautausmaan ilme syntyy hautakivien kirjosta ja haudoille tuoduista kukista ja kynttilöistä.

2.2.3 Muistomerkit

Muistomerkit ovat hautausmaan taideteoksia. Ne ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita ja tärkeä osa hautausmaata. Muistomerkeistä selviää nimen lisäksi vainajan syntymä- ja kuolinaika. Joissain vanhoissa muistomerkeissä on kerrottu myös vainajan ammatti ja arvonimi.

1800-luvulla hautamuistomerkit alkoivat vasta yleistyä ja kivistä tehdyt muistomerkit tällä vuosisadalla. (Aaltonen 2005, 152.) Alkujaan hautamuistomerkkeinä käytettiin rautaisia ja puisia ristejä, joita konepajat valmistsivat ahkerasti etenkin 1800-luvun loppu puolella. (Gardberg 2003, 104.)

Espoon seurakuntayhtymällä on erilliset hautamuistomerkkiohjeet, joiden avulla muistomerkin suunnittelu ja hankinta on helpompaa. On olemassa määräyksiä ja suosituksia, joiden mukaan hautamuistomerkki tulee toteuttaa. Näillä ohjeilla edesautetaan hautausmaan turvallisuutta, hoitoa ja hautausmaan yleisilmeen pysymistä arvokkaana. (Espoon seurakunnat n.d.)

Ennen kuin muistomerkki valmistetaan ja pystytetään, täytyy hyväksyttää muistomerkkisuunnitelma. Siitä käy ilmi muistomerkin mitat, materiaali,

pintakäsittely, muoto sekä tekstien sisältö. Kirkon hautausmaalla muistomerkkien materiaalina saa käyttää puuta, metallia tai kiveä. Muiden materiaalien käytöstä on neuvoteltava hautaustoimen henkilöstön kanssa. (Espoon seurakuntayhtymä 1998, 7.)

Muistomerkin voi poistaa haudalta vain seurakunnan luvalla. Kun haudan hallinta-aika päättyy, on haudan haltijalla mahdollisuus saada muistomerkki haltuunsa niin halutessaan. Jos muistomerkkiä ei määräaikaan mennessä ole poistettu haudalta, siirtyy se seurakunnan omistukseen puolen vuoden kuluttua määräajasta. Seurakunta voi pitää muistomerkit paikallaan tai varastoida niitä halutessaan. (Espoon seurakuntayhtymä 1998, 8.)

2.3 Hautaustavat

Hautaustapoja on erilaisia. Hautaustoimen säädösten mukaan hautauksessa tulisi noudattaa vainajan katsomusta ja toivetta. Joskus näitä on kuitenkin mahdotonta noudattaa ja tällöin tulisi vainajan ruumista ja tuhkaa käsitellä mahdollisimman arvokkaasti. (Aaltonen ym. 2005, 71.)

2.3.1 Arkkuhauta

Arkkuhaudan vähimmäissyvyydestä määrää terveydensuojeluasetus. Hautausmaan käyttösuunnitelmaa noudattaen voidaan tehdä kerros- eli syvähautauksia maan laadun niin salliessa, jolloin haudataan kaksi tai useampi arkku päällekkäin. Tällöin vähimmäissyvyyteen 150cm lisätään 0,6 metriä arkkua kohden. (Espoon seurakuntayhtymä 2013, 6.)

Arkkuhautaaminen on kalliimpaa, kuin esimerkiksi uurnahauta. Arkkuhaudan kaivaminen, peittäminen ja hautaamisen jälkeiset toimenpiteet tulevat paljon kalliimmaksi kuin muissa hautaustavoissa. Maa-aineksen johon arkku haudataan, täytyy olla sellaista, että se mahdollistaa arkun maatumisen. Esimerkiksi savensekaisessa kosteassa maassa maatuminen on hidasta. (Aaltonen ym. 2005, 72.)

Arkkuhautojen koskemattomuusaika on Kirkon hautausmaalla 20 vuotta (Espoon seurakuntayhtymä 1998, 2.) Kirkon hautausmaan käyttösuunnitelman mukaan Kirkon hautausmaalla voidaan arkkuhautaamaan luovuttaa enintään kaksi rinnakkaista hautapaikkaa, kun taas uurnahautoihin voidaan luovuttaa 1-9 hautapaikkaa. Tällä hetkellä Kirkon hautausmaalla ei kuitenkaan luovuteta hautoja. (Espoon seurakuntayhtymä 1998, 5.)

2.3.2 Uurnahautaus

Uurnahautaus tapahtuu jonkin ajan kuluttua vainajan siunaamisesta. Siunaustilaisuuden jälkeen vainaja tuhkataan ja tuhkat laitetaan uurna. Monesti uurnan laskussa ovat mukana vain kaikista läheisimmät omaiset toisin kuin siunaustilaisuudessa. Uurnahautaukset ovat yleisiä, sillä ne vievät vähemmän tilaa kuin arkkuhautaukset ja näin ollen esimerkiksi sukuhaudaan mahtuu enemmän vainajia. (Aaltonen ym. 2005, 130.)

Kirkon hautausmaalla uurnahaudan koko voi olla 1-9 hautapaikkaa. Uurnat haudataan ensin 1 metrin syvyyteen maaperän niin salliessa ja toinen haudaus samaan paikkaan tapahtuu 60 senttimetrin syvyyteen. Yksittäisissä uurnahaudoissa, joihin tuhka haudataan ilman uurnaa, on syvyytenä aina 60cm. (Espoon seurakuntayhtymä 1998, 5.)

Tuhkaus on yleistymässä hautaustapana (Kuva 3.) Vuonna 2016 tuhkausten määrä koko Suomessa oli 27 483 kappaletta, mikä oli 1 852 kappaletta enemmän kuin vuonna 2015. (Suomen hautaustoiminnan keskusliitto ry 2016.)

Kuva 3. Suomen krematoriotoimikunnan tilastojen mukaan tehty kaavio Espoossa tuhkattujen määrästä vuosina 2007-2016. Vuosien 2014-2015 aikana tehty krematorion remontti vaikuttaa suuresti näiden vuosien tuhkauskuluihin. (Löf 2017.)

Vielä 1990-luvun puolivälissä, tuhkaamiseen tarvittiin poliisiin lupa. Tänä päivänä tilanne on toinen ja monet vainajista esittävät jo eläessään toivomuksen tuhkattavaksi tulemisesta. Suomessa on tapana siunata ruumis

ennen tuhkausta. Tämän vuoksi tuhkat haudataan myöhemmin niille valitulle paikalle. (Aaltonen ym. 2005, 73.)

Tuhkat sirotellaan yleensä muistolehtoon. Tässä tilanteessa vainajan omaisia ei ole yleensä mukana. Yksittäisiä hautauksia ei merkitä muistolehtoihin. Muistolehdossa on yleensä paikka, johon voi halutessaan kiinnittää muistolaatan vainajan muistoksi. Sen yhteydessä on myös paikka, johon voi viedä kynttilän ja kukan vainajan muistamiseksi. Monesti ihmiset, jotka haudataan muistolehtoon, pitävät tätä hautaamistapaa käytännöllisenä. Usein kuitenkin ajatellaan, että muistolehtoon haudataan ihmisiä, joilla ei ole omaisia, jotka huolehtisivat haudan ylläpidosta. Muistolehtoihin hautaaminen on lisäksi halvempaa, sillä siinä säästyy esimerkiksi kalliin kiven ostolta. (Aaltonen ym. 2005, 74.) Muistolehdoissa toteutuu hyvin vainajien samankaltaistaminen, nimettömyys ja kollektiivisuus, vaikkakin he jäävät ilman historiaa hautausmaan muistomerkkien rivistöissä. (Lempiäinen ym. 1990, 21.)

2.3.3 Tuhkan hautaus muualle kuin hautausmaalle

Vuoden kuluttua tuhkaamisesta, tuhkan on oltava haudattuna tai muulla tavoin sijoitettuna yhteen paikkaan. Vainajan tuhkat sijoitetaan kuolinpesän kustannuksella sille hautausmaalle, johon vainajalla on oikeus tulla haudatuksi, jos omaiset eivät kehotuksista huolimatta ole haudanneet vainajan tuhkia.

Kun tuhka haudataan muualle kuin hautausmaalle, täytyy tehdä kirjallinen ilmoitus krematorion ylläpitäjälle minne tuhka tullaan hautaamaan. Tuhkan hautaamiseen tulee olla maanomistajan lupa niin maa- kuin vesialueilakin. Tämän toimenpiteen jälkeen krematorion ylläpitäjä voi vasta luovuttaa tuhkan. (Aaltonen ym. 2005, 75.) Tuhkan voi haudata omalle tontille ja jos paikan haluaa merkitä, tekee aluehallintavirasto siitä merkinnän kiinteistötietojärjestelmään (Hautausoimilaki 2003/457 § 16.) Vuonna 2016 Suomen krematorioista luovutettiin uurnia 1 418 kappaletta, jotka haudattiin muualle, kuin hautausmaalle (Suomen hautausoiminnan keskusliitto ry 2016.)

2.4 Muistelualueet

Muistelualueet ovat alueita, jotka on tarkoitettu muualle haudattujen muistelemiseen (Kuva 4). Muistelualueella on aina paikka, johon omaiset voivat tuoda kynttilöitä ja kukkia. Varsinkin juhlapyhien aikaan muistelualueet täyttyvät kynttilöistä, kun kaikilla ei ole mahdollisuutta muistella läheisiään juuri niillä hautausmailla, joihin heidät on haudattu. Muistelupaikat ovat myös oleellisia sellaisille omaisille, jotka ovat haudanneet vainajan esimerkiksi mereen tai muualle vesistöön.

Kuva 4. Kappelin hautausmaan muistelualue (Löf 2016.)

2.5 Palautuneet haudat

Palautuneilla haudoilla tarkoitetaan hautoja, jotka hallinta-ajan jälkeen palautuvat seurakunnalle. Haudan haltijan on huolehdittava haudan hoidosta, sillä muussa tapauksessa myös ikuiseksi ajaksi lunastettu hauta voidaan palauttaa seurakunnalle. Jos haudan hoitoa laiminlyödään, joutuu hauta kuulutukseen kirkkolain edellytyksin. Tällöin omaiselle ilmoitetaan asiasta ja vuoden kuluessa omaisen täytyy hoitaa hauta kuntoon tai muuten se palautuu takaisin seurakunnalle. Haudan hoitotoimenpiteeksi riittää haudan yleishoito, johon sisältyy mahdollisen nurmi- tai sorapinnan siistiminen, sekä muistomerkin ja reunakivien oikaisu niin tarvittaessa. Seurakunnalle palautuneita hautoja voidaan luovuttaa uudelleen käyttöön, jos muut edellytykset ovat siihen olemassa (Espoon seurakuntayhtymä 1998, 5.)

Kirkon hautausmaalla osastoilla H-T on yhteensä 1013 hautaa, joista Espoon seurakuntayhtymä on haltijana 321 haudalle. Näihin seurakuntayhtymän hallitsemiin hautoihin sisältyy eri tavoin seurakunnalle palautuneita hautoja (Kuva 5).

H-T osastojen hautatiedot vuodelta 2017, joissa Espoon seurakuntayhtymä haltijana

Kuva 5. Espoon seurakuntayhtymän hautatiedot vuodelta 2017 osastoilta H-T. Yhteensä hautoja on alueella 1 013 kappaletta, joista Espoon seurakuntayhtymä on haltijana 321 haudalle (Löf 2017).

Kuva 6. Palautuneita hautoja osastolla H (Löf 2017).

3 PALAUTUNEIDEN HAUTOJEN UDELLEENKÄYTÖN SUUNNITTELU

3.1 Alueen rajaus

Suunnittelualue rajautuu aivan kirkon ympäristöön (Kuva 7). Suunnittelualueella on yhteensä 11 osastoa, joihin mietittiin erilaisten toimintojen sijoittelua. Alue on historiallisesti merkittävä ja alueella on paljon hautoja, jotka ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita. Hautausmaan museoitumista

estetään kiinnittämällä erityistä huomioita historiallisten hautojen ylläpitoon ja niiden harkittuun uudelleen käyttöön.

Kuva 7. Suunnittelualueen rajausta (Löf 2017).

3.2 Lähtökohdat suunnitteluun

Lähtökohtana suunnittelussa oli hautausmaan tilan käytön hyödyntäminen. Palautuneita hautoja on jo hautausmaalla runsaasti ja niitä palautuu koko ajan lisää. Monet haudoista ovat historiallisesti merkittäviä etenkin juuri alueilla, johon työni rajautuu eli aivan kirkon ympäristöön. Tämä myös osittain rajoitti suunnittelua, sillä esimerkiksi osa muistomerkeistä on historiallisesti niin merkittäviä, että niiden arvoa piti arvioida ja joidenkin kivien siirto olisi ollut mahdotonta jo huonon kuntosuhteensa puolesta.

3.3 Suunnittelun vaiheet

Suunnitelmat tehtiin vuoden 2017 aikana Kirkon hautausmaalle. Suunnitelmiin on vaikuttanut suuresti hautausmaaston päällikön ja ylipuutarhurin kanssa käydyt keskustelut ja tapaamiset. Suunnitelmat muotoutuivat lopulliseen ilmeeseensä, yrittäen noudattaa mahdollisimman tarkasti hautausmaaston sääntöjä luovuudesta tinkimättä.

Suunnittelu lähti liikkeelle miettimällä hautausmaan tarpeita ja mahdollisuuksia. Täytyi miettiä mahdollisimman tehokasta tapaa käyttää palautuneita hautoja hyödyksi. Hautaamisen tarpeen huomioiminen nousi heti suurimmaksi toiveeksi.

Kuva 8. Toimintojen sijoittuminen palautuneille haudoille. Muistolehto erottuu kartasta vihreällä värillä. (Löf 2017).

Toimintojen sijoittamista miettiessä tuli huomioida etenkin helppokulkuisuus. Osa osastoista on aika sokkeloisia, koska kaikkialla hautakivet eivät ole suorissa riveissä. Tämä hankaloittaa kulkua haudalle ja näin ollen haudalle on vaikea päästä niin omaisten, kuin hautausmaan työntekijöidenkin. (Kuva 8.)

Lähdettiin miettimään hautojen sijaintia tuhkan sirottelua varten ja yritettiin löytää mahdollisimman hyvät haudat aivan tien tai käytävän vierestä. Näin suuremmankin hautasaattueen on helppo tulla haudalle. Näihin hautoihin vaikutti myös se, minkä kokoinen hauta oli ja minkälainen muistomerkki siinä oli paikallaan.

Oleskelualueiden tarve koettiin myös suureksi, sillä hautausmaakävijöistä suurin osa on vanhoja ihmisiä. Levähdyspaikkoja ei tällä hetkellä ole kovin

montaa ainakaan juuri tällä hautausmaan historiallisella alueella. Levähdyspaikkoja suunnitellessa etenkin näkymä osoittautui tärkeäksi ja myös niiden sijoittuminen ympäri historiallista aluetta.

Muistelualue vesistöille haudattujen muistolle löysi paikkansa aivan kirkon vierestä pohjoispäädystä. Sijaintinsa ansiosta ihmisten on helppo löytää sinne ja koska hauta-alue on kulmassa, pääsee sitä ihastelemaan monelta puolelta.

3.4 Suunnitelmat

Seuraavassa esitellään suunnitelmien pohjatietoa ja paneudutaan palautuneiden hautojen suunnittelun tarpeisiin ja perusteluihin. Haudat, joihin suunnitelmat on tehty, esitetään seuraavassa viivapiirroksin ja havainnollistavin valokuvin. Itse suunnitelmat löytyvät tämän raportin lopusta liitteinä.

3.4.1 Muistolehto

Tarve uusille hautapaikoille on suuri, joten palautuneille haudoille oli ehdottomasti suunniteltava mahdollisimman tehokasta hautaustoimintaa. Tuhkaustavan lisääntyessä tilaa voikin käyttää hyödyksi tehokkaammin. Muistolehtoalue sijoittuu osastoille I, N, O, P ja T. Nämä osastot sijaitsevat kirkon pohjois- ja itäpuolella historiallisesti arvokkaalla alueella.

Jo aikojen alusta hautapaikan sijainti on ollut monelle ihmiselle suuri asia. Vaikka monet ihmisistä eivät vielä nykyäänkään välttämättä valitsisi hautaamistavakseen tuhkan sirottelua, saattaisi tämä muistolehdon sijainti saada monen pään kääntymään. Harva voi enää nykyään haaveilla viimeisestä leposijasta aivan kirkon seinustan lomassa, sillä uusia hautapaikkoja vapautuu lähinnä sukuhaudoista.

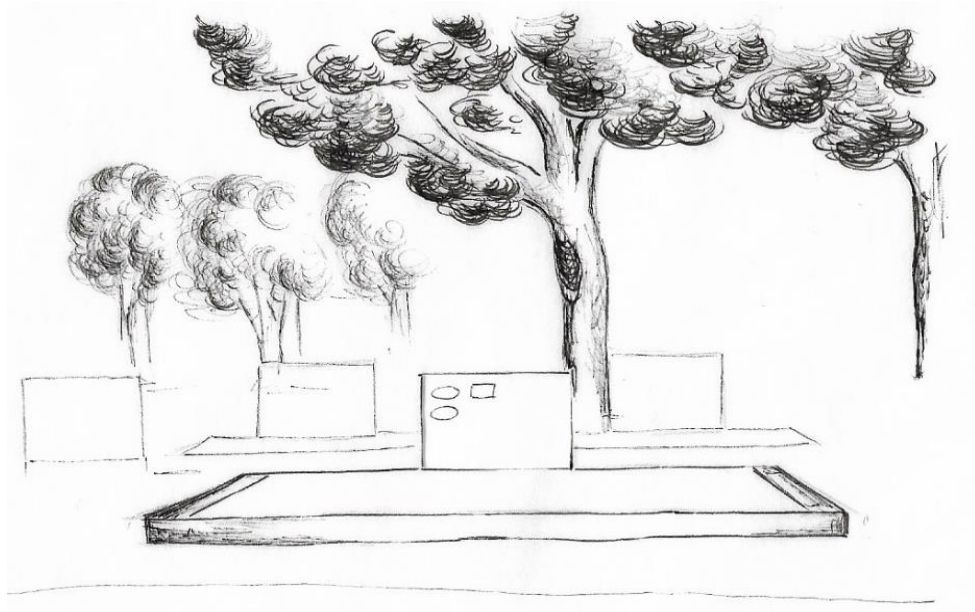
Muistolehtoalueelle on suunniteltu seitsemän tuhkan sirottelualueetta, joita käyttämällä voidaan taata tehokasta hautakapasiteetin hyödyntämistä. Hautaamistapana on siis tuhkansirottelu hautapaikalle ja hautoja on kahdenlaisia. Toisiin tuhkan sirotteluun tarkoitetuista haudoista omainen voi halutessaan kiinnittää pienen muistolaatan jo olemassa olevaan muistomerkkiin ja muistomerkin täytyttyä jatkaa laattojen kiinnitystä paikalla oleviin reunakiviin (Liitteet 1, 2 ja 3). Toiset tuhkan sirotteluun tarkoitettuista haudoista ovat anonyymejä, joihin omaiset eivät kiinnitä minkäänlaisia muistolaattoja (Liitteet 4, 5, 6 ja 7). Näiden hautojen olemassa oleviin muistomerkkeihin tehdään pieni ja siro kultaus tai muu tunnus merkiksi sirottelualueesta.

Nämä kahdenlaiset tuhkan sirotteluun tarkoitetut haudat on myös suunniteltu niin, että ne erottuvat toisistaan. Materiaalina haudan pinnalle käytetään pienirakeista sepeliä, johon tuhkat sirotellaan. Anonyymeille eli tunnuksettomille haudoille käytetään tummaa koristesepeliä (Kuva 9, 10 ja 11), kun taas haudoille, joihin omainen voi kiinnittää muistolaatan, käytetään vaaleaa pienirakeista luonnonkiveä (Kuva 12, 13, 14 ja 15). Haudoilta poistetaan siis vain olemassa oleva hautahiekka ja tilalle laitetaan koristesepeliä suoraan olemassa olevan hautamaan päälle.

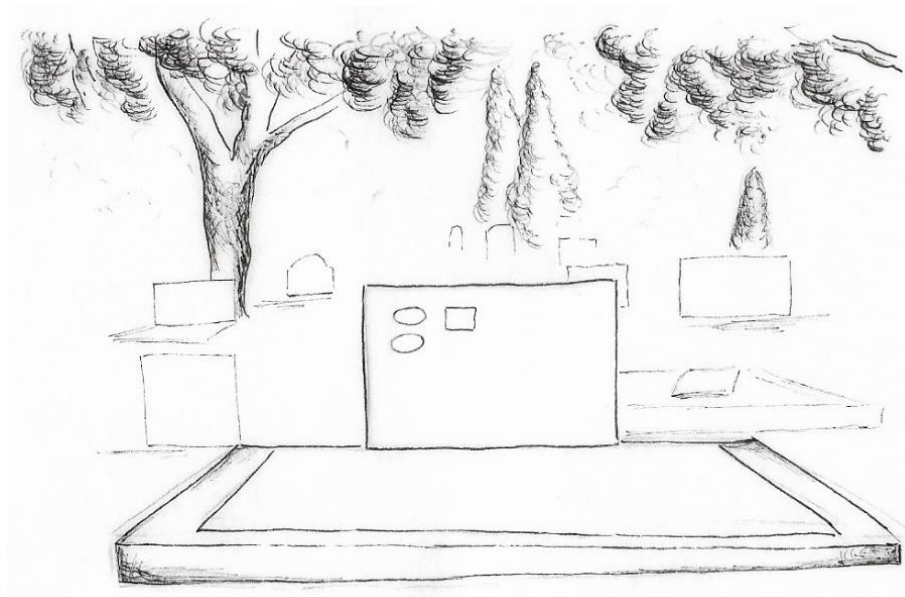
Muistolehdon tuhkan sirottelualueille eli haudoille, johon vainajan tuhkat sirotellaan, tehdään pienet kukkapesät muistomerkin eteen. Omainen voi siis halutessaan tuoda kukan tai asettaa kynttilän myös sirotteluun tarkoitettulle haudalle.

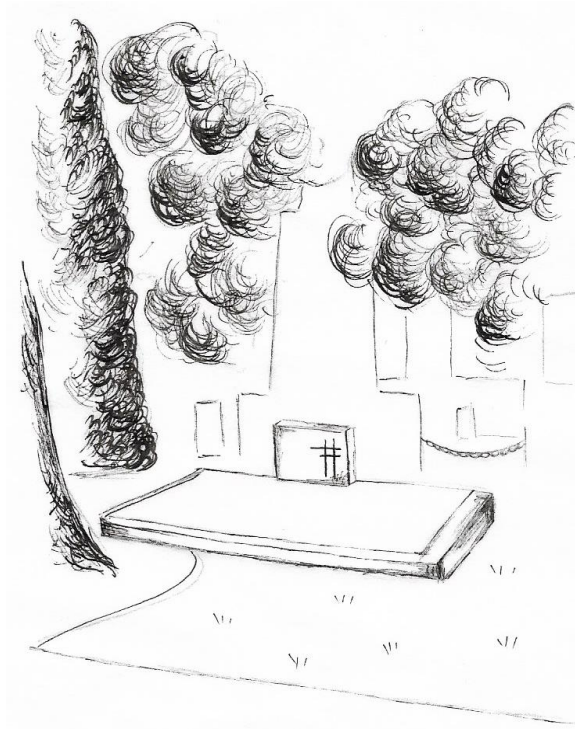
Kuva 9. Tuhkan sirottelualue osasto N, hauta 76 (Löf 2017).

Kuva 10. Tuhkan siroittelualue osasto I, hauta 126 (Löf 2017).

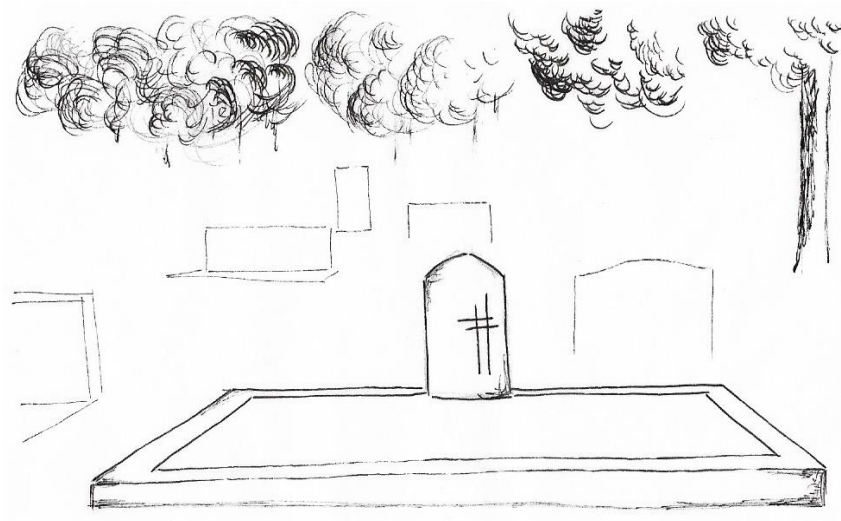
Kuva 11. Tuhkan siroittelualue osasto T, hauta 84 (Löf 2017).

Kuva 12. Anonyymi tuhkan sirottelualue osasto I, hauta 33 (Löf 2017).

Kuva 13. Anonyymi tuhkan sirottelualue osasto O, hauta 104 (Löf 2017).

Kuva 14. Anonyymi tuhkan sirottelualue osasto T, hauta 76 (Löf 2017).

Kuva 15. Anonyymi tuhkan sirottelualue osasto P, hauta 77 (Löf 2017).

3.4.2 Vesistöille haudattujen muistelupaikka

Vesistöille haudataan yhä enemmän ihmisiä, vaikka se ei vielä olekaan kovin yleistä. Etenkin rannikkokaupungeissa, kuten Kotkassa, Turussa ja Helsingissä mereen tuhkaus on lisääntynyt suuresti. Osasyynä tähän arvellaan ihmisten tapaa liikkua vesistöillä entistä enemmän, mikä johtaakin siihen, että vesistöistä tulee ihmisille yhä tärkeämpiä ja monet näkevät viimeisen leposijansa siellä. Monet saattavat ajatella myös jäljelle jääviä omaisiaan

ja sitä ettei haudan ylläpidosta tarvitse sitten huolehtia. Hautaamistapana se on hyvin ekologista. Vesistöille sirotteluun tarvitaan myös lupa aivan kuten muihinkin hautaamistapoihin. Jotkut kunnat ovat jo nimenneet alueita vesistöiltä, joihin tuhkia voi sirotella. (Yle, 2017.)

Muistelupaikkoja on jo erilaisia monilla hautausmailla. Vesistöille haudattujen muistelupaikkoja ei vielä hirveästi ole ja osa on sellaista toivonutkin. Vesistöille haudattujen muistelupaikka toimiikin hyvänä pohjana sille, että yhä useammat ihmiset voitaisiin haudata vesistöille. Näin saataisiin hyödynnettyä myös hautausmaan ulkopuolella olevaa hautakapasiteettia räsittämättä liikaa hautausmaata ja sen ympäristöä laajennuksia ajatellen.

Kirkon hautausmaalle suunniteltu vesistöille haudattujen muistelupaikka ajateltiin sijoittaa aitiopaikalle aivan kirkon pohjoisseinustan viereen (Liite 8). Suunnittelualueen keskipisteeksi valikoitui suuri ankkuri, joka kuvastaa hyvin teemaa ja lepää hienorakeisen hiekka-alueen päällä, johon omaiset voivat jättää kukkia ja kynttilöitä. Pieni laatta vesistöille haudattujen muistoksi kiinnitetään tien viereen suurempaan luonnonkiveen. Kasvillisuutena tällä alueella käytetään eri kuunliljalajikkeita sekä maanpeitekasvina rön-sytiarellaa (Kuva 16).

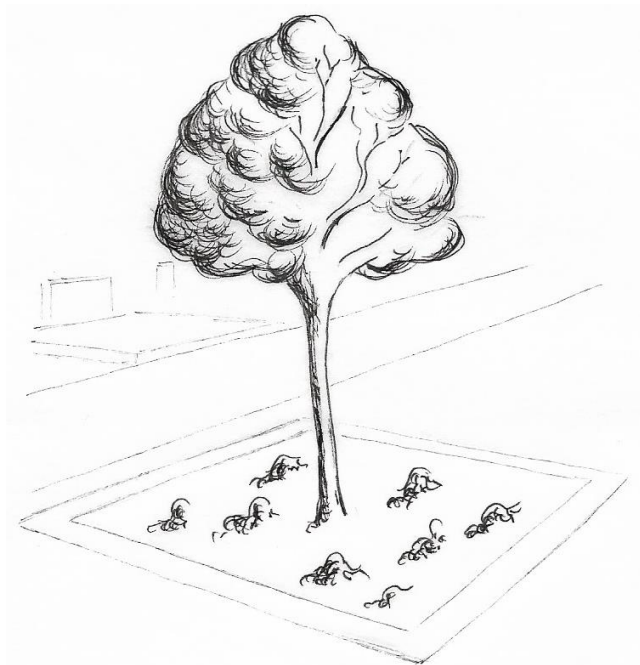
Kuva 16. Vesistöille haudattujen muistelupaikka osasto P, hauta 2 (Löf 2017).

3.4.3 Puiden paikat

Suunnitteluvaiheessa tuli ilmi hautausmaan puuston uusiutumisen tarve. Koska suurin osa puista on jo todella vanhoja ja osa jo aika huonossa kunnossa, niin koettiin myös suurta tarvetta hyödyntää palautuneiden hautojen kapasiteettia puustolle. Istuttamalla uusia puita jo hyvissä ajoin vanhojen puiden kuntoa ja kaatoa miettien, pystytään hautausmaan merkittävä elementti pitämään jatkuvana.

Puiden paikkoja suunniteltiin kolme ja lajikkeiksi valikoitui kahdelle haudalle hurmevaahteraa ja yhdelle pilvikirsikka. Hurmevaahterat sijoittuvat lähelle toimituskappelia kirkon luoteiskulmaan (Kuva 17 ja 19.) Toimituskappeli on näkyvällä paikalla ja hohtaa valkoisena, joten hurmevaahterat tulisivat hyvin esiin valkoista taustaa vasten. Ne toisivat myös vähän väriä hautausmaalle, sillä tällä hetkellä puusto ja kasvillisuus ovat hyvinkin yksisävytteisen vihreää (Liite 9 ja 11).

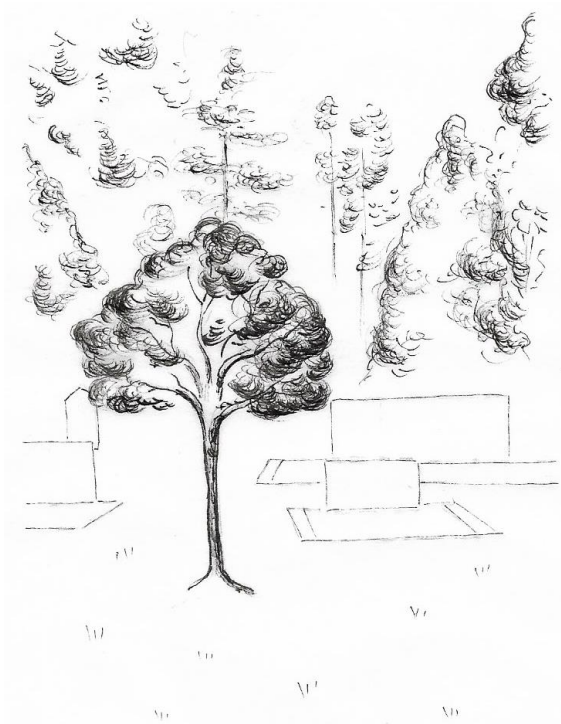
Toinen lajikkeista on pilvikirsikka, joka sijoittuu kirkon eteläaidalle sisään-tuloreitille kirkolle saapuessa (Kuva 18). Näin se olisi kauniisti esillä heti keväällä kukkiessaan. Pilvikirsikan alle suunniteltiin sinistä rönsyleimua maanpeitekasviksi. Näin kokonaisuudesta tulisi runsaasti kukkiva isänmaallinen sinivalkoinen istutusryhmä, lähellä Karjalaan jääneiden muistomerkkiä (Liite 8).

Kuva 17. Puun paikka osasto H, hauta 85 (Löf 2017).

Kuva 18. Puun paikka osasto K, hauta 27 (Löf 2017).

Kuva 19. Puun paikka osasto I, hauta 132 (Löf 2017).

3.4.4 Levähdyspaikat

Levähdyspaikoille suunniteltiin penkkien paikat. Tällä hetkellä Kirkon hautausmaalla ei ole paljoa penkkejä, vaikka tarve olisikin suuri ajatellen, että suurin osa hautausmaakävijöistä on huonokuntoisia ja iäkkäitä ihmisiä, joille olisi tärkeää päästä hetkeksi levähtämään. Penkeistä kaksi sijoittuu tien vierustaan (Kuva 20 ja 23), johon on helppo levähtää hetkeksi (Liite 12 ja 14). Yksi penkeistä suunniteltiin hieman syrjäisempään paikkaan (Kuva 21 ja 22), mistä avautuu hieno näkymä Espoon joelle (Liite 13).

Penkin paikkoja suunniteltaessa tuli ilmi niiden tarpeen lisäksi käyttäjäryhmät. Osastolle O suunniteltu oleskelualue saakin normaalikorkuisen penkin kaverikseen hieman korkeamman penkin, johon huonokuntoisen ihmisen on helppoa hieman nojata rollaattoria apuna käyttäen. Penkkimalleja tutkiessa ajateltiin hyvin yksinkertaista ja selkeälinjaista, joka sopeutuisi hyvin maastoon. Suunnitelmissa esiintyviä malleja saa myös käsi- ja selkänojallisina, mikä olisi hyvä lisä ainakin osaan penkeistä vanhuksia ajatellen.

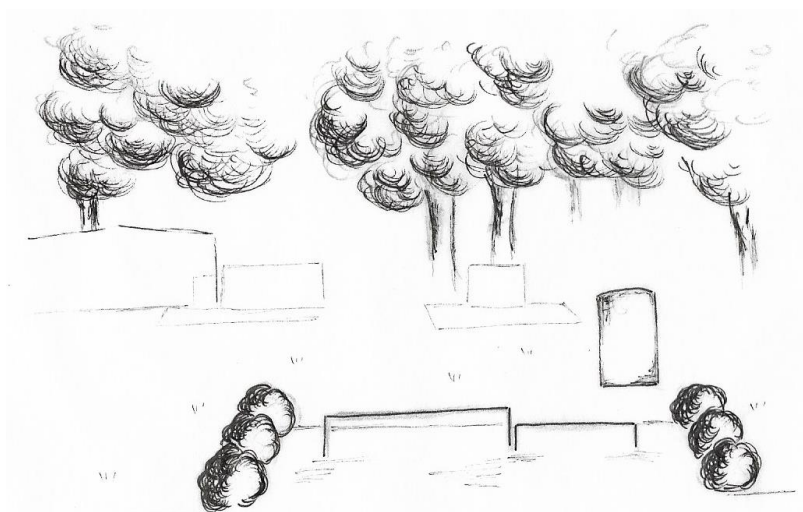
Kuva 20. Levähdyspaikka osasto S, hauta 32 (Löf 2017).

Kuva 21. Levähdyspaikka osasto L, haudat 43 ja 44 (Löf 2017).

Kuva 22. Näkymä joelle osaston L, levähdyspaikalta (Löf 2017).

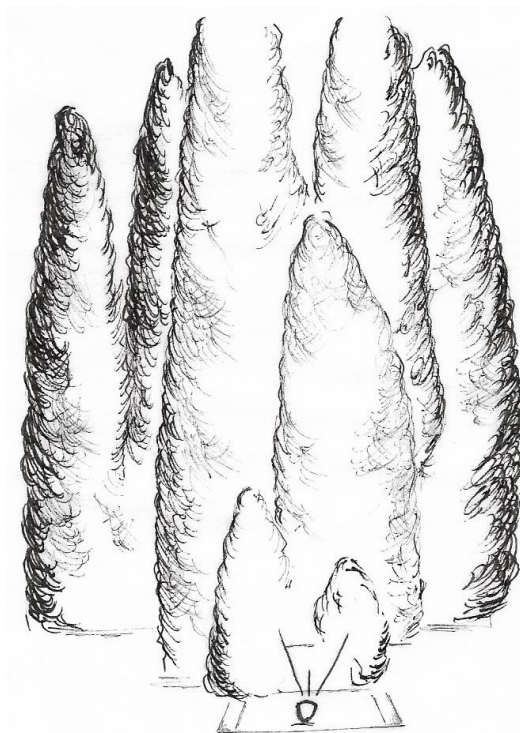

Kuva 23. Levähdyspaikka osasto O, haudat 11 ja 12 (Löf 2017).

3.4.5 Valaisimen paikka

Hautausmaalla on tarvetta lisävalaistukselle. Palautuneita hautoja olisi helppo hyödyntää myös tähän. Tällä hetkellä kirkon ympärillä olevat valonheittimet luovat kovaa ja kirkasta valoa kohti kirkkoa. Koska hautausmaan puusto on arvokasta ja vanhaa, tulisi osaa puistakin huomioida valaisten. Lisäksi, kun mietitään Suomen pitkää ja pimeää talvea, niin tarvetta valaistukselle löytyy aina. Tämä loisi lisäksi vielä turvallisuuden tunnetta hautausmaalla kävijöille.

Valaisimen paikka sijoittuu kirkon viereen H-osastolle (Kuva 24). Tarkoituksena on valaista vanhat tuijat, jotka kasvavat palautuneen haudan takana. Valaisimen paikkaa suunniteltaessa otettiin myös huomioon, että lähellä olisi valmiiksi sähkötolppa ja mahdollisimman esteetön väylä johtojen kaivuuta ajatellen. Näin valaisimen asentaminen olisi helpompaa, kun tietää mistä sähköt voi vetää. Valaisimeksi valikoitui tumma ja vähäeleinen spottivalo. Tätä suunnitelmaa toteutettaessa tulee huomioida, että valaisimeen tulee asentaa tarpeeksi tehokas lamppu, sillä tuijat ovat todella korkeita (Liite 15).

Kuva 24. Valaisimen paikka osasto H, hauta 26 (Löf 2017).

3.4.6 Kunnostettavat hautapaikat

Kirkkoa ympäröivällä historiallisesti merkittävällä alueella on paljon palautuneita hautoja, jotka kaipaavat kunnostusta. Monet muistomerkeistä ovat rapistuneet (Kuva 25) ja osa kivistäkin kallellaan aiheuttaen vaaraa myös hautausmaalla liikkuville.

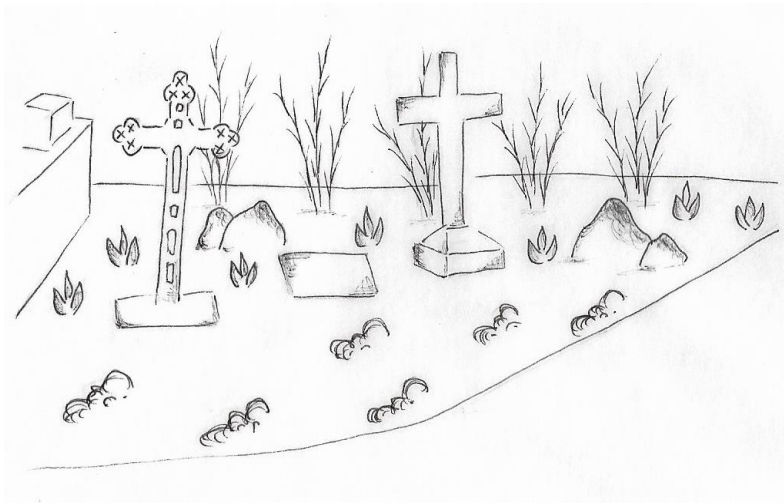
Kunnostettaviksi kohteiksi valikoitui keskeisillä sijainneilla olevat haudat, jotka vaikuttavat merkittävästi kirkon hautausmaan kulttuurihistorian säilyttämiseen. Pitämällä nämä haudat siistinä ja kunnossa vuodesta toiseen voidaan taata kulttuurihistorian säilyminen myös tuleville sukupolville.

Toinen kunnostettavista kohteista sijaitsee kirkon pohjoispuolella M-osastolla (Kuva 25). Tämä hauta ja sen ympäristä ovat ihan kiinni kirkon seinustassa ja kulman takana on sakasti ja kirkon pääovi. Paikka on siis keskeinen ja haudan vierestä kulkee tie, joten olisi suotavaa, että tälle haudalle tehtäisiin kunnostus (Liite 16). Osastolta R valikoitui kunnostettavaksi haudaksi hieman suurempi kohde (Kuva 26). Haudan suurimpana elementtinä on kaksi vanhaa metsäkuusta, jotka on kuntotarkastettava ennen, kuin haudalle saa asentaa valaisimia. Valaisimille on huomioitu sähkötolppa aivan lähistöltä. Haudalla olevat muistomerkit ovat päässeet vuosien saatossa myös huonoon kuntoon, joten ne on entisöitävä. Tämä hautapaikka sijaitsee kahden tien välissä, joten olisi hyvä saada tämäkin historiallisesti merkittävä hauta kuntoon (Liite 16).

Kunnostamiseen ei vaadita suuria toimenpiteitä. Kunnostaminen aloitetaan poistamalla vanha kasvualusta ja vaihtamalla se uuteen noin 40 cm syvyydeltä. Kasvillisuudeksi istutetaan yksinkertaista hautausmaan vanhaa tyyliä mukailevaa kasvillisuutta.

Kuva 25. Kunnostettavan haudan muistomerkit osastolla R (Löf 2017).

Kuva 26. Kunnostettava hauta osasto M, haudat 1 ja 2 (Löf 2017).

Kuva 27. Kunnostettava hauta osasto R, hauta 34 (Löf 2017).

4 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tämän työn tarkoituksena oli palautuneiden hautojen uudelleenkäytön suunnittelu Kirkon hautausmaalle. Mielestäni tämän työn aikana nousi hyvin esiin erilaisia vaihtoehtoja, miten olemassa olevaa hautakapasiteettia voisi hyödyntää tehokkaasti. On hyvä olla erilaisia vaihtoehtoja, koska paljon on myös kiinni siitä, minkälaisella paikalla hauta sijaitsee ja minkälaisille ratkaisuille jää loppujen lopuksi tilaa.

Tässä opinnäytetyössä haluttiin suunnitella palautuneita hautoja niin, että suunnitelmat olisivat helposti toteutettavissa ja kustannukset pysyisivät kohtuullisina. Näitä suunnitelmia on helppo hyödyntää muillakin hautausmailla, koska suurin osa näistä on riippumattomia juuri samanlaisesta hauta-alueesta, mutta olisi hyvä huomioda että olosuhteisiin kannattaa kiinnittää huomioita esimerkiksi kasvivalinnoissa.

Tässä työssä nousivat esiin ihmisten tarpeet ja toiveet niin ennen, kuin jälkeen kuoleman. On tärkeää ajatella eri ikäluokkia ja heidän tarpeitaan hautausmaaympäristössä. On myös tärkeää nähdä kokonaiskuva hautausmaasta ja sitä ympäröivästä miljööstä. Näin on helpompi suunnitella ympäri hautausmaata otollisille paikoille erilaisia toimintoja.

Kun ajatellaan hautakapasiteetin tehokasta hyödyntämistä, voitaisiin ajatella, että miten tuhkauksesta saisi vielä suositumpaa. Palautuneita hautoja vapautuu runsaasti, joten tällä tavoin niitä saataisiin mahdollisimman paljon hyödynnettyä.

LÄHTEET

Aaltonen, P., Palo, H., Rimpiläinen, O., Rintala, A., Ruotsalo, P. & Särkiö, P. (2005). 1. painos. *Hautaustoimen käsikirja*. Helsinki: Edita Prima Oy.

Espoon seurakunnat (2017). Haettu 10.4.2017 osoitteesta <http://www.espoonseurakunnat.fi/web/asiointi/kirkon-hautausmaa>

Espoon seurakunnat (n.d.). *Hautamuistomerkit, Kirkon ja kappelin hautausmaat*.

Espoon seurakuntayhtymä. (2013). *Hautaustoimen ohjesääntö*.

Espoon seurakuntayhtymä. (1998). *Kirkon hautausmaan käyttösuunnitelma*.

Gardberg C. (2003). *Maan poveen*. Keuruu: Schildts.

Hautaustoimilaki 2003/457. Haettu 11.12.2017 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030457?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=hautaustoimilaki#a22.12.2009-1451>

Hietakangas-Koch, A., Häiväoja, H., Karetie, R., Koch, U., Lempiäinen, P., Nickels, B. & Panteleimon. (1990). *Viimeiset leposijamme*. Imatra: Oy Ylä-Vuoksi.

Hiltula, L., Koskenvesa, E., Lassila, M., Lehtinen, T., Leppänen, L., Markkula, R. & Seetula, I. (2004). *Levähdyspaikka*. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Kaistila M. (2015). *Kierros Espoon kirkon hautausmaalla*. Espoo: Espoon perinneseura.

Knapas M. (2003). *Hautamuistomerkkien hoito*. Salpausselän kirjapaino: Museovirasto.

Suomen hautaustoiminnan keskusliitto ry (2017). Haettu 10.11.2017 osoitteesta <http://shk.fi/tilastot>

Yle (2017). Tuhkan sirottelu. Haettu 4.11.2017 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-9915661>

Yleissuunnitelma osasto N, hauta 76

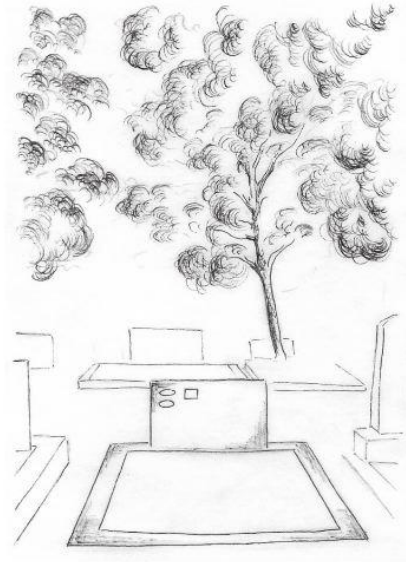
Yleissuunnitelma

Suunnitelmaseloste

Haudalle 76 tulee tuhkan sirottelualue. Haudalla oleva vanha hiekkapinta poistetaan ja tilalle laitetaan vaaleaa pienirakeista luonnonkiveä, johon tuhkat sirotellaan.

Haudalla oleva muistomerkki käännetään ympäri ja omaiset voivat asettaa siihen muistolaatan niin halutessaan. Kun muistomerkki täyttyy laatoista, aletaan niitä asentamaan haudalla oleviin reunakiviin.

Merkkien selitykset

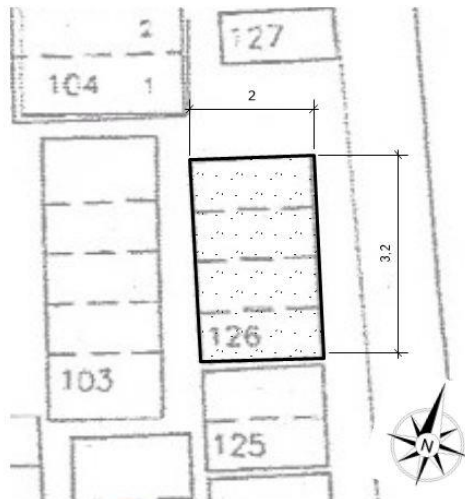

Vaalea luonnonkivi raekoko 8-16mm

Yleissuunnitelma, tuhkan sirottelualue	
Osasto N, haudan numero 76	Suunnitelmakuva Viivapiirros Havainnekuva
Suunnitelman Mk 1:50	Noora Löf

Yleissuunnitelma osasto I, hauta 126

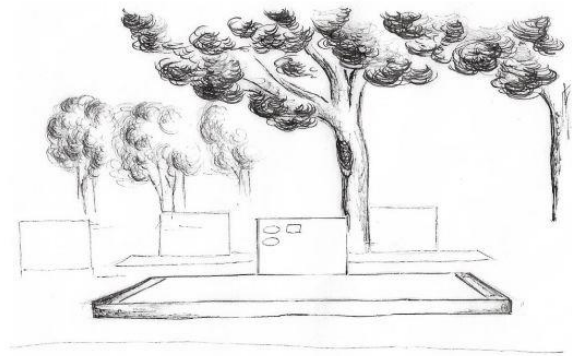
Yleissuunnitelma

Merkinnät

Luonnonkivi,
raekoko 8-16mm

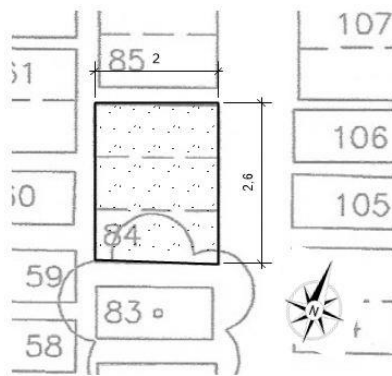
Suunnitelmaseloste

Haudasta numero 126 tulee suuri tuhkan sirottelualue.
Haudalla oleva vanha hiekka poistetaan ja tilalle laitetaan kooltaan pienirakeista luonnonkiveä, johon tuhkat sirotellaan.

Haudalla oleva muistomerkki hiotaan ja siihen voi omainen asettaa muistolaatan niin halutessaan.
Kun muistomerkki täyttyy laatoista, aletaan niitä asentamaan hautaan ympäröiviin reunakiviin.

Yleissuunnitelma, tuhkan sirottelualue	
Osasto I, haudan numero 126	Suunnitelmakuva Viivapiirros Havainnekuva
Suunnitelman Mk 1:50	Noora Löf

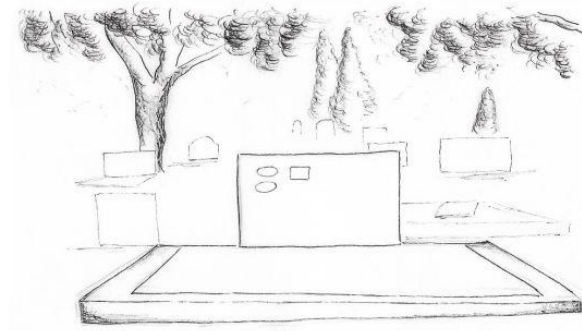
Yleissuunnitelma

Merkinnät

Luonnonkivi, raekoko 8-16mm

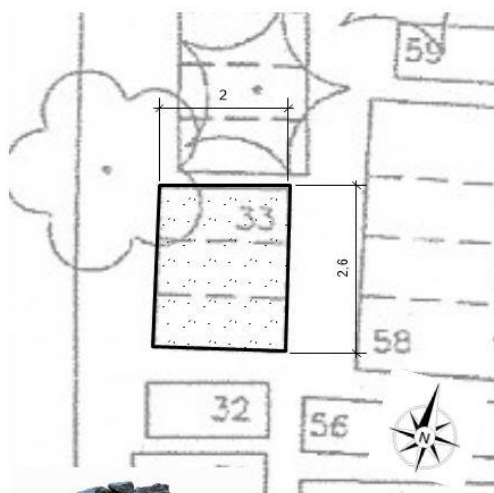
Suunnitelmaseloste

Hauta numero 84 on tarkoitettu tuhkan sirotteluun. Tuhkat sirotellaan pienirakeisten luonnonkiven joukkoon.

Vanha muistomerkki käännetään ympäri ja toiselle puolelle omainen voi halutessaan kiinnittää muistolaatan. Muistomerkin täytyessä laatoista, voi niiden kiinnitystä jatkaa reunakiviin.

Yleissuunnitelma, tuhkan sirottelualue	
Osasto T, haudan numero 84	Suunnitelmakuva Viivapiirros Havainnekuva
Suunnitelman Mk 1:50	Noora Löf

Yleissuunnitelma

Merkinnät

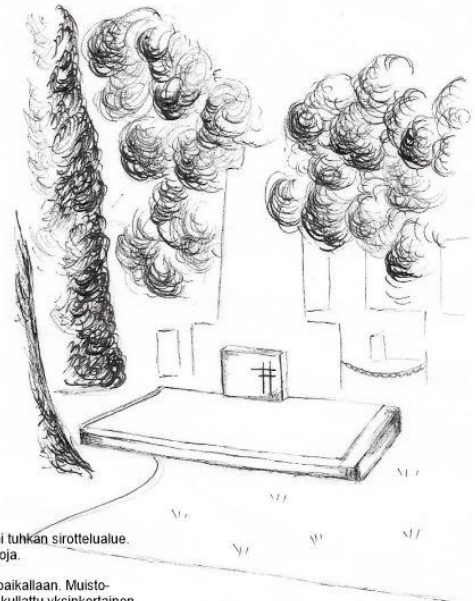
Tumma koristesepeli, raekoko 6-16mm

Suunnitelmaseloste

Haudasta numero 33 tulee anonymi tuhkan sirottelualue. Muistomerkkiin ei kiinniteta nimilautoja.

Muistomerkki ja reunakivet pysyvät paikallaan. Muistomerkki hiotaan ja siihen tulee siro ja kullattu yksinkertainen tunnusmerkki sirottelualueesta.

Haudalta poistetaan olemassa oleva hiekka ja tilalle laitetaan tummaa koristesepeliä, johon vainajan tuhkat sirotellaan.

Yleissuunnitelma, tuhkan sirottelualue	
Osasto I, haudan numero 33	Suunnitelmakuva Viivapiirros Havainnekuva
Suunnitelman Mk 1:50	Noora Löf

Yleissuunnitelma

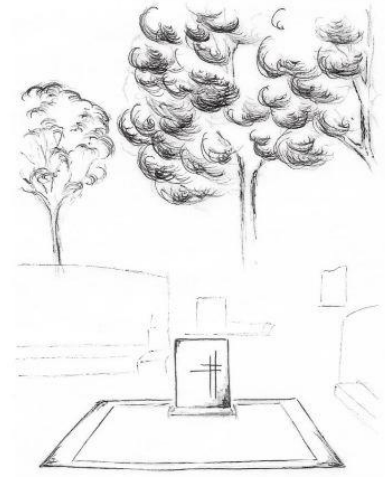

Suunnitelmaseloste

Haudasta 104 tulee anonyymi tuhkan sirottelualue. Muistomerkkiin ei kiinnitetä muistolaattoja.

Vanha kiviaines poistetaan haudalta ja tilalle vaihdetaan tummaa koristesepeä, johon vainajan tuhkat sirotellaan.

Hautamuistomerkki ja reunakivet pysyvät paikallaan.

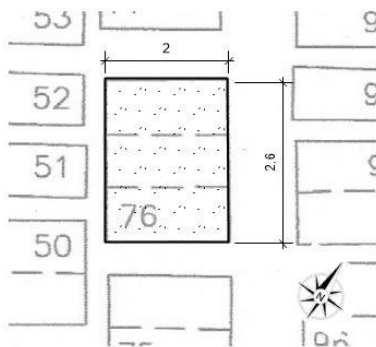
Merkinnät

Tumma koristesepe, 6-16mm

Yleissuunnitelma, tuhkan sirottelualue	
Osasto O, haudan numero 104	Suunnitelmakuva Viivapiirros Havainnekuva
Suunnitelmakuvan Mk 1:50	Noora Löf

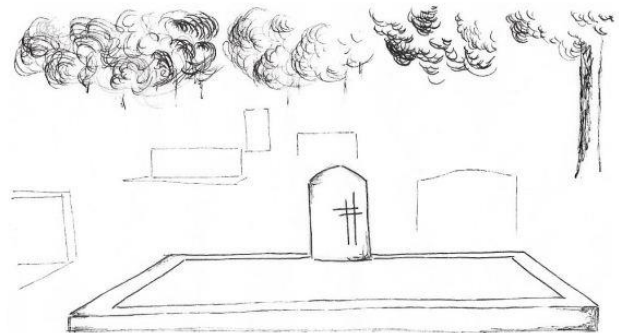
Yleissuunnitelma

Merkinnät

Tumma koristesepeli,
raekoko 6-16mm

Suunnitelmaseloste

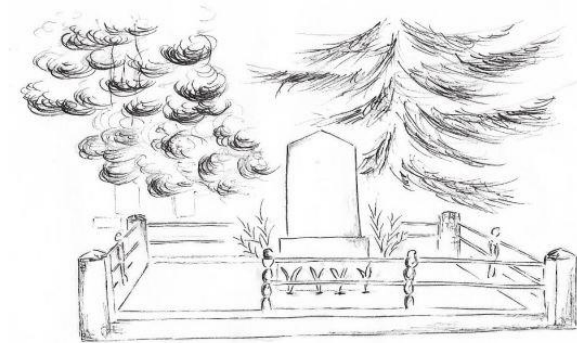
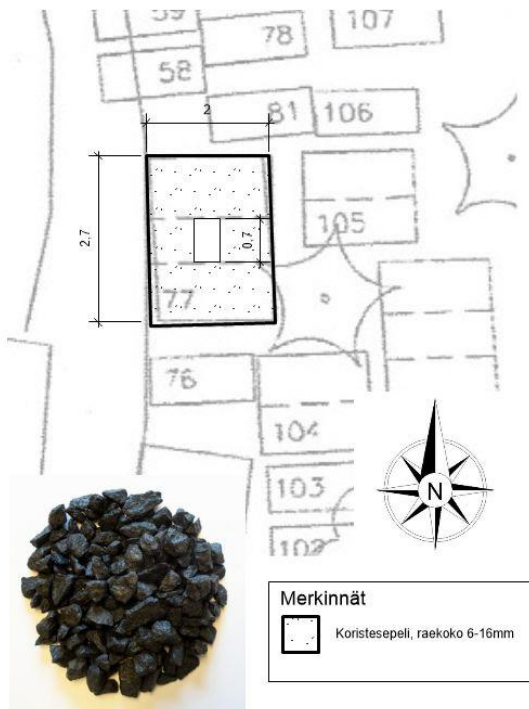
Haudasta numero 76 tulee anonyymi tuhkan sirottelualue. Hautamuistomerkki käännetään toisin päin ja sen pinta hiotaan. Muistomerkkiin tulee kullattu ja yksinkertainen tunnusmerkki sirottelualueesta.

Olemassa oleva hautahiekka vaihdetaan tummaan koristesepeliin, johon tuhkat sirotellaan.

Yleissuunnitelma, tuhkan sirottelualue	
Osasto T, haudan numero 76	Suunnitelma kuva Viivapiirros Havainnekuva
Suunnitelman Mk 1:50	Noora Löf

Yleissuunnitelma osasto P, hauta 77

Yleissuunnitelma

Suunnitelmaselostus

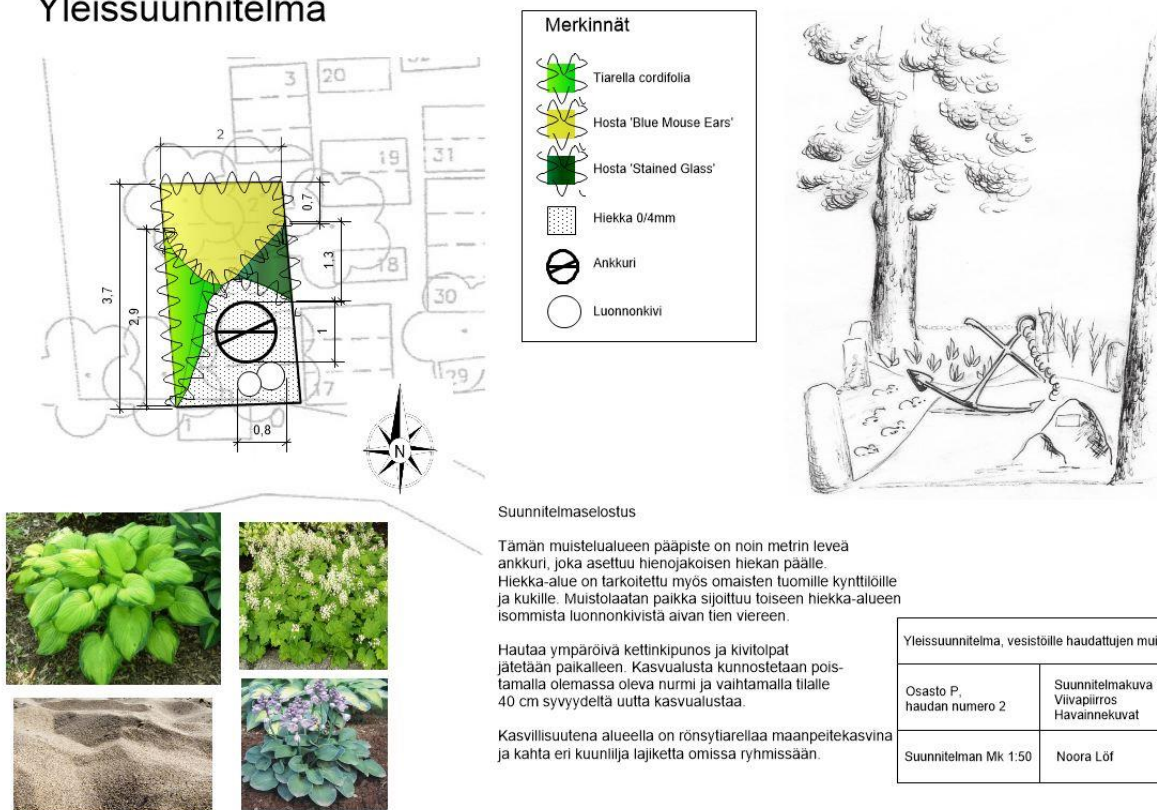
Tämä tuhkan sirottelualue on anonymi. Muistomerkkiin eikä reuna-
kiviin kiinnitetä laattoja tai muita nimikylttejä. Tuhkat sirotellaan
tumman koristesepelin joukkoon.

Muistomerkki pysyy paikallaan eli selkäpuoli tiellepäin.

Hautapaikkaa ympäröivät kivipaasit ja aita tulee kunnostaa.

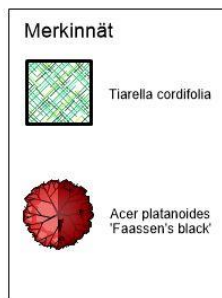
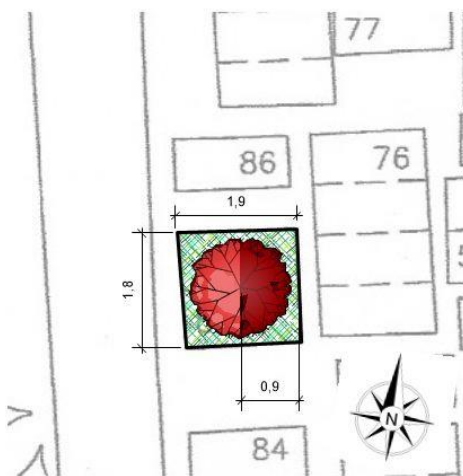
Yleissuunnitelma, tuhkan sirottelualue	
Osasto P, haudan numero 77	Suunnitelmakuva Viivapiirros Havainnekuva
Suunnitelmakuva Mk 1:50	Noora Löf

Yleissuunnitelma

Yleissuunnitelma osasto H, hauta 85

Yleissuunnitelma

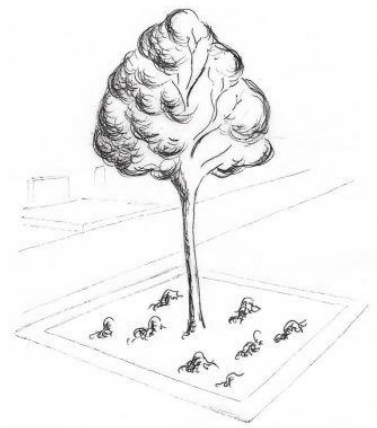

Suunnitelmaselostus

Haudalle numero 85 istutetaan Acer platanoides 'Faassen's black' -hurmevaahtera. Hurmevaahteran juurelle istutetaan maanpeitekasviksi Tiarella cordifoliaa -rönsytiarellaa.

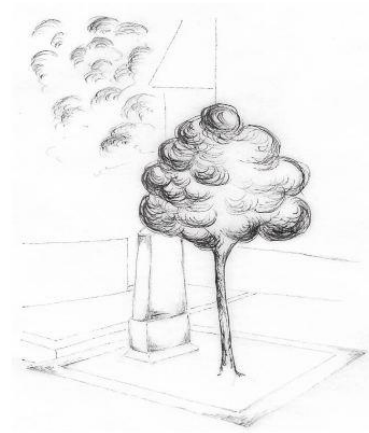
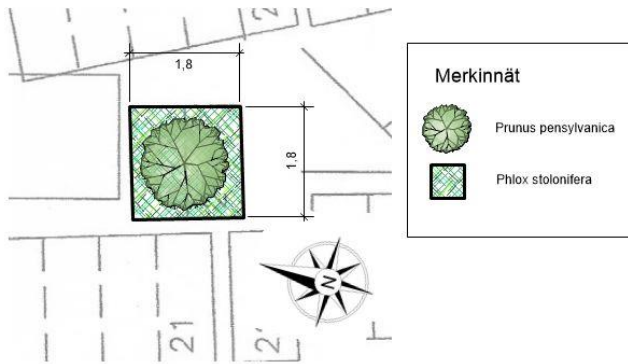
Haudalta poistetaan olemassa oleva nurmikko ja kasvialusta uusitaan 60 cm:n syvyydeltä.

Haudalla olevat reunakivet jäävät paikalleen. Haudalla oleva muistomerkki siirretään viereiselle tyhjälle haudalle.

Yleissuunnitelma, puun paikka	
Osasto H, haudan numero 85	Suunnitelmakuva Viivapiirros Havainnekuvat
Suunnitelman Mk 1:50	Noora Löf

Yleissuunnitelma

Suunnitelmaseloste

Hauta numero 27 sijaitsee keskeisellä paikalla aivan kirkon vieressä.

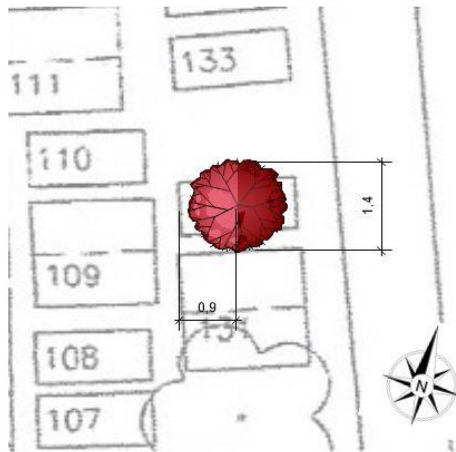
Hautamuistomerkki pysyy paikallaan, kuten myös reunakivet. Haudan hiekkapinta poistetaan ja tilalle vaihdetaan uusi kasvialusta 60 cm:n syvyydeltä.

Kasvillisuudeksi istutetaan näyttävä pilvikirsikka ja sen alle maanpötkäksiksi sinistä rönssyleimua.

Yleissuunnitelma, puun paikka	
Osasto K, haudan numero 27	Sunnitelma kuva Viivapiirros Havainnekuva
Suunnitelman Mk 1:100	Noora Löf

Yleissuunnitelma

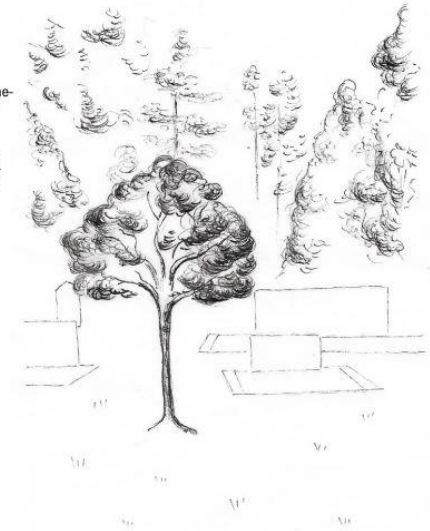

Suunnitelmaseloste

Haudalle numero 132 istutetaan hurmevaahtera. Puu tulee istuttaa keskelle hautaa.

Haudalla kasvava nurmi tulee vaihtaa uuteen kasvualueen 60 cm:n syvyydeltä. Istutuksen jälkeen puu tuetaan ja kuorikate levitetään juurelle.

Haudalla oleva pieni muistolaatta voidaan joko säilyttää tai siirtää.

Merkinnät

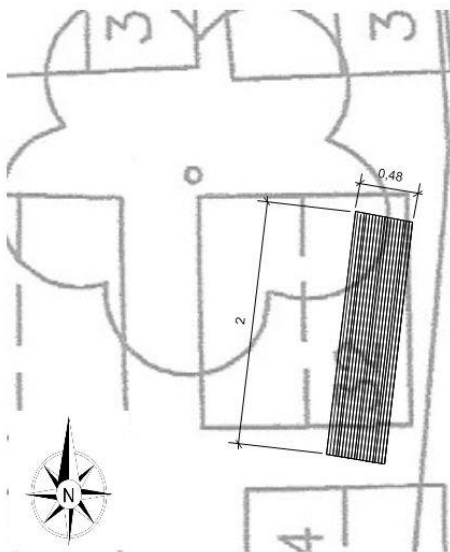

Acer platanoides 'Faassen's black'

Yleissuunnitelma, puun paikka

Osasto I, haudan numero 132	Suunnitelmakuva Viivapiirros Havainnekuvat
Suunnitelman Mk 1:50	Noora Löf

Yleissuunnitelma

Penkki
Materiaali: Istuinosa puuta, runko terästä
Pituus: 2m
Syvyys: 0,55m
Istuinkorkeus: 0,48m

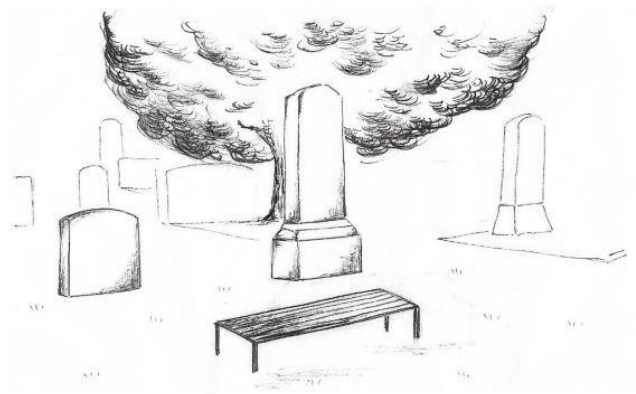
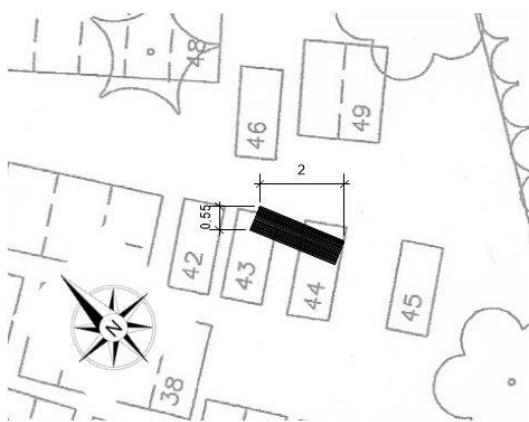
Suunnitelmaseloste

Hauta numero 32 kohdalle tulee penkki. Haudalla kasvaa osittain puu, joten penkki asetetaan hieman viistoon viereisen tien mukaisesti.

Suuria toimenpiteitä ei tarvita, sillä penkki voidaan asettaa suoraan olemassa olevalle nurmelle.

Yleissuunnitelma, penkin paikka	
Osasto S, haudan numero 32	Suunnitelmakuva Viivapiirros Havainnekuva
Suunnitelman Mk1:25	Noora Löf

Yleissuunnitelma

Suunnitelmaseloste

Penkki sijoittuu hautojen 44 ja 43 kohdalle. Haudan 44 reunakivet ja hiekkapinta poistetaan. Kasvualusta uusitaan ja tilalle istutetaan nurmikkoa, johon penkki on hyvä asettaa.

Hautamuistomerkit pysyvät paikallaan ja penkki sijoittuu viistosti niin, että näkymä avautuu joelle päin.

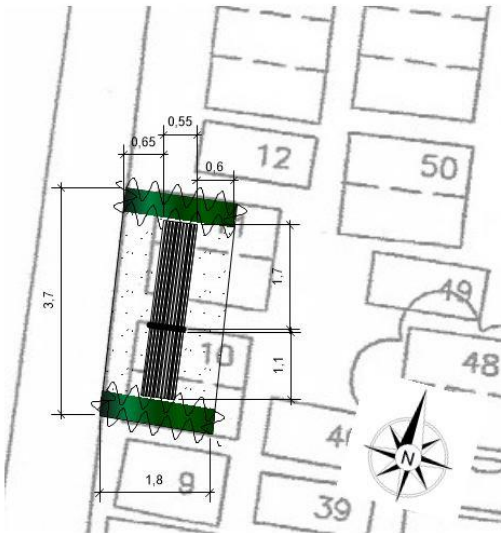

Penkin tiedot
 Materiaali: istuinosa puuta, runko-osa terästä
 Pituus: 2m
 Syvyys: 0,55m
 Istuinkorkeus: 0,48m

https://www.lehtovuori.fi/pages/LEHTOVUORI.st/fi_FI/?ObjectPath=/Shops/2014013102/Products/101650SPMM

Yleissuunnitelma, penkin paikka	
Osasto L, hautojen numerot 43 ja 44	Suunnitelmakuva Viivapiirros Havainnekuva
Suunnitelman Mk 1:75	Noora Löf

Yleissuunnitelma

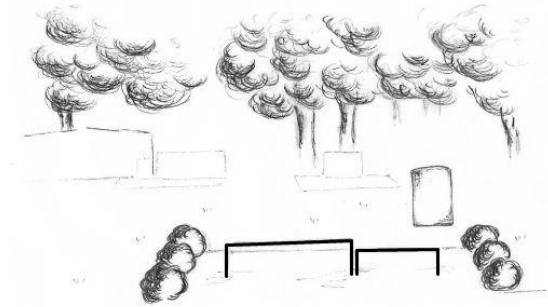

Spiraea betulifolia

Penkien tiedot:

https://www.lehtovuori.fi/epages/LEHTOVUORI.sf/Fl_FI/?ObjectPath=/Shops/2014013102/Products/101650SPMM

Suunnitelmaseloste

Oleskelualue muodostuu kahdesta penkistä ja niitä reunustavista koivuangervoista. Oleskelusyvennys on materiaailtaan kivituhkaa, kuten olemassa olevalla viereisellä käytävällä.

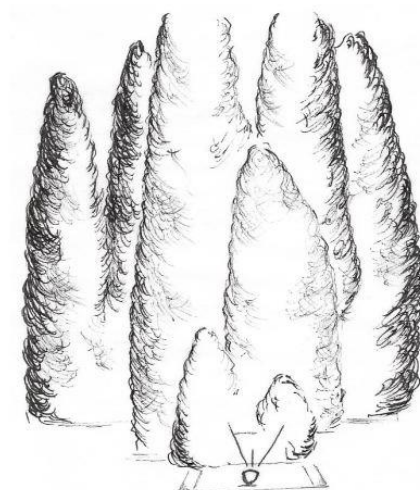
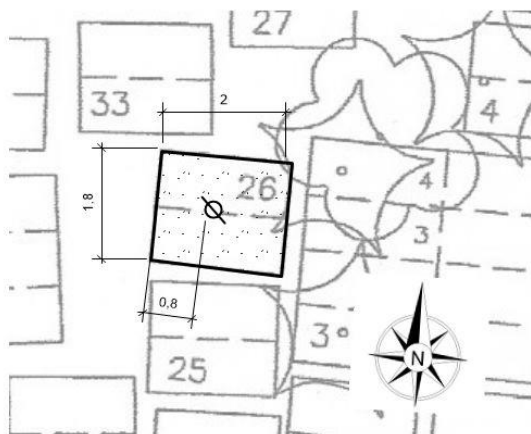
Nurmikko poistetaan suunnittelualueelta kokonaan. Kivituhka-alueelle tehdään uudet pohjat ja koivuangervoille perustetaan uudet kasvualueet 40 cm syvyydeltä.

Hauta numero 10 muistomerkki poistetaan kokonaan ja sen paikalle siirretään hauta numero 11 muistomerkki.

Penkit ovat vierekkäin kahdessa eri koossa. Vasemman puoleinen penkki on tavallista korkeampi, kuin yleensä ja oikean puoleinen penkki puolestaan normaalkorkuinen.

Yleissuunnitelma, oleskelualue	
Osasto O, hautojen numerot 11 ja 10	Suunnitelma kuva Viivapiirros Havainnekuvat
Suunnitelman Mk: 1:50	Noora Löf

Yleissuunnitelma

Valaisimen tiedot
 leveys: 10,8cm
 korkeus: 22,2cm
<http://arcadianhome.com/PG-P5279-31>

Suunnitelmaseloste

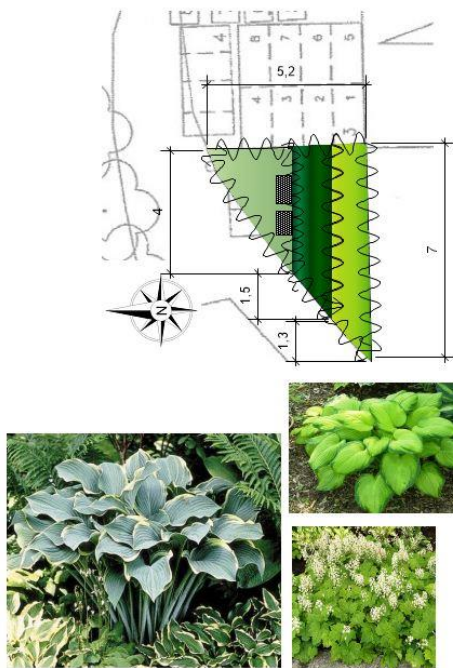
Haudalle sijoitetaan maahan kohdevalaisin. Valaistus kohdennetaan haudan takana sijaitsevia tuijia kohti.

Suuria toimenpiteitä ei tarvita. Haudalla oleva muistomerkki ja reunakivet saavat olla paikallaan ja hautapaikan hiekkapintaa voidaan hyödyntää sellaisenaan.

Toimituskappelin kulmalta löytyy sähkötölppä, joten valaisimen saa helposti asennettua paikalleen.

Yleissuunnitelma, valaisimen paikka	
Osasto H, haudan numero 26	Suunnitelmakuva Viivapiirros Havainnekuva
Suunnitelman Mk: 1:50	Noora Löf

Yleissuunnitelma

Merkinnät	
	Tiarella cordifolia 15-25cm
	Hosta 'Stained Glass' 50-75cm
	Hosta 'Regal Splendor' 70-80cm
	Hautamuistomerkki

Suunnitelmaseloste

Hautojen 1 ja 2 kohdalle ja niiden ympärille tehdään kunnostus. Vanha kasvialusta poistetaan ja vaihdetaan tilalle uusi noin 40 cm:n syvyydeltä. Olemassa oleva syreeni poistetaan juurineen.

Kasvillisuutena käytetään kahta eri kuunilijalajiketta ja rönsytiarellaa, jotka kaikki viihtyvät hyvin varjossa. Kasvillisuuden sekaan asetellaan muutama luonnonkivi.

Muistomerkit pysyvät paikallaan.

Yleissuunnitelma, kunnostettava hauta-alue	
Osasto M, hautojen numerot 1 ja 2	Suunnitelmakuva Viivapiirros Havainnekuvat
Suunnitelman Mk 1:100	Noora Löf

Yleissuunnitelma

